

**Інститут технічної теплофізики
Національної академії наук України**

Затверджую:
Директор ІТТФ НАН

України
академік НАН України
Ю.Ф. Снежкін

«06» червня 2024 р.

ПОЛОЖЕННЯ
про розроблення, затвердження, використання,
моніторинг та перегляд освітніх програм в
Інституті технічної теплофізики НАН України

Київ – 2024

1. Загальні положення

1.1. Положення про розроблення, затвердження, використання, моніторинг та перегляд освітніх програм в Інституті технічної теплофізики НАН України (далі – Положення) визначає процедури розроблення, затвердження, оновлення та удосконалення освітньо-професійних та освітньо-наукових програм в Інституті технічної теплофізики НАН України (далі – Інститут).

1.2. Положення створено з метою упорядкування, уніфікації та прозорості проведення визначених процедур за освітніми програмами Інституту згідно з системою внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в Інституті технічної теплофізики НАН України.

1.3. Положення розроблено відповідно до Національної рамки кваліфікацій, Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», наказів Міністерства освіти і науки України, Положення про акредитацію освітніх програм, Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти, Статуту та нормативних документів Інституту та ґрунтується на таких матеріалах: Довідник користувача ЄКТС, Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти, Методичні рекомендації Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.

1.4. У цьому Положенні терміни вживаються у такому значенні:

- Атестація – встановлення відповідності результатів навчання здобувачів вищої освіти (далі – здобувачі ВО) вимогам освітньо-професійної або освітньо-наукової програми та/або вимогам програми єдиного державного кваліфікаційного іспиту. Форми атестації: атестаційний (-ні) екзамен (-ни), єдиний державний кваліфікаційний іспит, захист кваліфікаційної роботи. Форми атестації здобувачів ВО, що навчаються за певною спеціальністю та освітньою програмою, визначаються стандартом вищої освіти (далі – СВО) та освітньою програмою відповідної спеціальності.
- Гарант освітньої програми – науково-педагогічний або науковий працівник Інституту, призначений наказом директора для організації та координації діяльності щодо реалізації впровадження, моніторингу та перегляду освітньої програми, а також для забезпечення і контролю якості підготовки здобувачів ВО за спеціальністю в межах окремої освітньої програми та рівня вищої освіти.
- Кваліфікація освітня – це визнана закладом вищої освіти та засвідчена відповідним документом про освіту сукупність встановлених СВО та здобутих особою результатів навчання (компетентностей).
- Кваліфікація професійна – це визнана кваліфікаційним центром,

суб'єктом освітньої діяльності (зокрема, закладом вищої освіти - ЗВО), іншим уповноваженим суб'єктом та засвідчена відповідним документом стандартизована сукупність здобутих особою компетентностей (результатів навчання), що дозволяють виконувати певний вид роботи або здійснювати професійну діяльність.

- Кваліфікаційний рівень – структурна одиниця Національної рамки кваліфікацій, що визначається певною сукупністю компетентностей, які є типовими для кваліфікацій даного рівня. Види, цілі та завдання академічної мобільності.
- Компетентність інтегральна – узагальнений опис кваліфікаційного рівня, який виражає основні компетентні характеристики рівня щодо навчання та/або професійної діяльності.
- Компетентності (загальні) – універсальні компетентності, що не залежать від предметної області, але важливі для успішної подальшої професійної та соціальної діяльності здобувача ВО в різних галузях та для його особистісного розвитку.
- Компетентності (спеціальні/фахові) – компетентності, актуальні для предметної області та важливі для успішної діяльності за певною спеціальністю.
- Освітньо-методична рада Інституту (далі – ОМР) зі спеціальності – визначена наказом директора група педагогічних, науково-педагогічних та/або наукових працівників, які відповідають за узгодження змісту освітніх програм відповідної спеціальності на певних рівнях вищої освіти та здійснюють координацію освітньої, наукової та методичної роботи за освітніми програмами спеціальності.
- Опис освітньої програми – документ, що містить: перелік освітніх компонентів, їх логічну послідовність; вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою; кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані програмні результати навчання і компетентності, якими повинен оволодіти здобувач ВО.
- Освітня програма – освітньо-професійна або освітньо-наукова програма, що передбачає єдиний комплекс освітніх компонентів (навчальних дисциплін, практик, індивідуальних завдань/робіт, контрольних заходів тощо), спрямованих на досягнення передбачених такою програмою результатів навчання і визначених компетентностей, що дає право на отримання визначеної освітньої кваліфікації або освітньої та професійної кваліфікацій.

- Програмні результати навчання – знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньо-професійної або освітньо-наукової програми.
- Стейкхолдери (від англ. stakeholders – зацікавлені сторони) освітньої програми – фізичні або юридичні особи, які мають зацікавленість в реалізації конкретної освітньої програми, тобто певною мірою залежать від неї та/або можуть впливати на її структуру, зміст та якість. Відносно освітньої програми стейкхолдерів поділяють на зовнішніх (роботодавці, громадські організації та об'єднання, абітурієнти та випускники Інституту тощо) та внутрішніх (здобувачі ВО, науково-педагогічні працівники, навчально-допоміжний і адміністративно-управлінський персонал Інституту).

1.5. Інші терміни в цьому Положенні вживаються у значенні, наведеному в Законі України «Про вищу освіту» та в Ліцензійних умовах провадження освітньої діяльності закладів освіти.

2. Проектування та запровадження освітньо-наукової програми

2.1. Запровадження освітньо-наукової програми (далі – ОНП) в Інституті здійснюється для задоволення потреб держави і суспільства у висококваліфікованих фахівцях, фізичних і юридичних осіб в якісних освітніх послугах, виконання замовлення ринку праці та регулюючих органів (у тому числі за прямими угодами), забезпечення професійної успішності випускників, зростання ролі Інституту у наданні освітніх послуг на міжнародному рівні (у тому числі шляхом розширення участі у міжнародних програмах академічної мобільності) за умови економічної доцільності для Інституту.

2.2. Освітні програми Інституту запроваджуються за ліцензованими спеціальностями з врахуванням вимог відповідних СВО (обсяг кредитів ЄКТС, перелік компетентностей випускника, результати навчання, форми випускної атестації здобувачів ВО, вимог системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти тощо). Освітні програми, що передбачають присвоєння професійних кваліфікацій, мають забезпечувати виконання вимог відповідних професійних стандартів (за наявності), якщо інше не передбачено законодавством.

2.3. Назви освітніх програм повинні мати ознаки (ключові слова) назв відповідних спеціальностей припускаючи повний збіг або використання парафрази, або за змістом відповідати цим назвам з урахуванням особливостей реалізації ОНП. Необхідно уникати конфлікту назв, зокрема не використовувати повністю або частково назви інших галузей освіти та

спеціальностей (ця вимога не стосується випадків запровадження міждисциплінарної ОНП). Використання однакових чи практично однакових назв ОНП за різними спеціальностями є неприпустимим.

2.4. Процес проектування нової ОНП передбачає етапи аналізу та синтезу. Етап аналізу включає: вивчення потреб ринку праці, визначення стану ресурсного (матеріального, кадрового, інформаційного) забезпечення кафедри, визначення проектної групи та її керівника, визначення цілей ОНП. Етап синтезу передбачає: визначення переліку освітніх компонентів, побудову структурно-логічної схеми, встановлення відповідності освітніх компонентів компетентностям та результатам навчання, які визначені ОНП.

2.5. Ініціаторами запровадження нової ОНП можуть бути відділи та/або науково-дослідні підрозділи Інституту.

2.6. Опис ОНП оприлюднюється на офіційних веб-ресурсах Інституту для громадського обговорення (не менше місяця).

2.7. Після громадського обговорення освітня програма з урахуванням отриманих зауважень та пропозицій погоджується ОМР зі спеціальності.

3. Затвердження освітньої програми

3.1. Після погодження освітньої програми ОМР зі спеціальності керівник ОМР подає до відділу науково-організаційної та освітньої роботи Інституту опис ОНП для перевірки його на відповідність встановленим вимогам та для винесення питання на розгляд Вченої ради Інституту щодо погодження ОНП.

3.2. Затверджена Вченою радою Інституту освітня програма вводиться в дію відповідним наказом директора та вноситься до переліку ОНП Інституту.

4. Використання, Моніторинг та перегляд освітньої програми

4.1. Процес реалізації освітньої програми включає її застосування, поточний моніторинг та періодичний перегляд (корегування) з метою удосконалення, що передбачає оновлення ОНП.

4.2. Моніторинг ОНП здійснюють для встановлення досяжності визначених цілей та результатів навчання. Моніторинг щорічно здійснює відділ аспірантури та ОМР, що реалізує ОНП. Також до участі в моніторингу можуть бути залучені експерти, професіонали-практики, здобувачі ВО та інші стейкхолдери.

4.3. Моніторинг ОНП передбачає щорічне опитування учасників освітнього

процесу, які задіяні в реалізації ОНП (здобувачі ВО, науково-педагогічні працівники і навчально-допоміжний персонал Інституту), опитування випускників, роботодавців та інших зовнішніх стейкхолдерів, перевірку залишкових знань здобувачів ВО тощо.

4.4. Оновлення ОНП передбачає внесення змін до змісту ОНП, умов її реалізації, цілей ОНП та/або програмних результатів навчання, зміну назви ОНП тощо.

Підставами для оновлення ОНП є:

- результати моніторингу;
- пропозиції учасників освітнього процесу, які задіяні в реалізації ОНП;
- пропозиції випускників, роботодавців та інших зовнішніх стейкхолдерів;
- необхідність врахування змін, що відбулися в науковому професійному полі, змін на ринку освітніх послуг та/або на ринку праці;
- об'єктивні зміни інфраструктурного, кадрового характеру та/або інших ресурсних умов реалізації освітньої програми;
- негативна динаміка набору здобувачів ВО на навчання за цією ОНП;
- затвердження/оновлення Стандарту вищої освіти за спеціальністю, до якої належить ОНП.

4.5. Освітньо-методична рада Інституту зі спеціальності погоджує оновлену ОНП, про що виносить відповідне рішення. Зміни вносяться до відповідних структурних елементів ОНП.

4.6. Оновлена ОНП проходить затвердження в порядку, визначеному цим Положенням.

4.7. Освітня програма може бути закрыта (виключена з переліку ОНП Інституту):

- за поданням Вченої ради інституту;
- в разі відсутності набору здобувачів вищої освіти на ОНП два роки поспіль.

4.8. Рішення про закриття ОНП приймає Вчена рада Інституту.

5. Особливості створення міждисциплінарних освітніх програм

5.1. Міждисциплінарні освітньо-наукові програми вищої освіти розробляються відповідно до Закону України «Про вищу освіту»,

Вимог до міждисциплінарних освітніх (наукових) програм (Наказ Міністерства освіти і науки України № 128 від 01.02.2021 р.), затверджених СВО для відповідних спеціальностей та рівнів вищої освіти.

- 5.2. Міждисциплінарна освітньо-наукова програма передбачає опанування знання, умінь, що належить до кількох спеціальностей однієї або різних галузей знань. Інформація про відповідні галузі, спеціальності зазначається в документі про здобуту вищу освіту, що видається після успішного завершення програми, як елемент опису освітньої кваліфікації. Зміст міждисциплінарної освітньої програми має відповідати предметній області, визначеній цими галузями, спеціальностями.
- 5.3. Метою запровадження міждисциплінарних освітньо-наукових програм є підготовка фахівців, які спроможні вирішувати комплексні проблеми в умовах невизначеності, а також забезпечувати подальший розвиток наукового знання.
- 5.4. Програма вважається міждисциплінарною, якщо обсяг освітніх компонентів в кредитах ЄКТС, що може бути віднесений до відповідних спеціальностей (галузей), які визначають її предметну область, є приблизно однаковим. Відмінність в обсягах, що відносяться до складових компонентами кожної з спеціальності (галузі) не повинна перевищувати 5 кредитів ЄКТС. У випадку домінування одного з таких складових компонентів (відмінність більша за 5 кредитів ЄКТС) програму слід віднести саме до відповідної спеціальності (галузі) і не вважати міждисциплінарною.
- 5.5. Міждисциплінарна освітньо-наукова програма передбачає 75-100 % досягнення результатів навчання, визначених стандартами вищої освіти за кожною спеціальністю, що визначають її предметну область, від повного обсягу. Міждисциплінарна освітньо-наукова програма має забезпечувати формування у здобувачів освіти:
  - спеціальних (фахових) компетентностей, передбачених кожним з таких стандартів, на рівнях, достатніх для реалізації інтегральної компетентності у визначеній предметній області;
  - загальних компетентностей, спільних для стандартів, що визначають її предметну область.
- 5.6. Міждисциплінарні освітні (наукові) програми можуть створюватись із залученням до предметної області всіх галузей та спеціальностей, крім тих, що входять до Переліку спеціальностей, здобуття ступеня освіти з яких необхідне для доступу до професій, для яких запроваджено

додаткове регулювання, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 22 травня 2020 року № 673, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 09 червня 2020 року за № 502/34785.

5.7. Міждисциплінарна освітня (наукова) програма проектується так, щоб забезпечити:

- досягнення обраних основних результатів навчання з числа тих, які передбачені СВО спеціальностей, що складають її предметну область;
- формування компетентностей згідно з відповідним рівнем Національної рамки кваліфікацій;
- присвоєння відповідного ступеня вищої освіти в міждисциплінарній області (наприклад, магістр з механічної та інформаційної інженерії), без присвоєння ступенів вищої освіти за кожною зі спеціальностей, що визначають її предметну область.

5.8. Міждисциплінарна освітньо-наукова програма проектується так, що особи, які здобули освіту за цією програмою, користуються усіма професійними правами, визначеними законодавством з урахуванням міждисциплінарного характеру здобутої освіти, та академічними правами, передбаченими для осіб, які здобули освіту такого ж рівня за галузями і спеціальностями, що формують її предметну область.

5.9. В процесі затвердження міждисциплінарної освітньо-наукової програми вона погоджується всіма ОМР зі спеціальностей, що формують її предметну область.

5.10. Гарант міждисциплінарної ОНП призначається наказом по Інституту за спільним поданням від голів ОМР відповідних спеціальностей.

5.11. Вибір форми реалізації міждисциплінарної освітньо-наукової програми (форми здобуття освіти) здійснюється з урахуванням обмежень, передбачених СВО для відповідних спеціальностей і рівня вищої освіти.

5.12. Для сприяння індивідуальній освітній траєкторії та реалізації права здобувача освіти на вибір навчальних дисциплін в рамках міждисциплінарної освітньо-наукової програми розробляються вибіркові освітні компоненти, виконання яких забезпечує покращення підготовки (підвищення рівня сформованості спеціальних (фахових) компетентностей) за однією зі спеціальностей, що визначають її предметну область, поглиблене ознайомлення з окремими вимірами міждисциплінарної області або її інтегрування з цілісною картиною

світу, розвиток загальних компетентностей науковця. Реалізація права здобувача освіти на вибір навчальних дисциплін має сприяти досягненню ним передбаченої освітньо-науковою програмою інтегральної компетентності як узагальненого опису його кваліфікаційного рівня.

5.13. Акредитація міждисциплінарних освітньо-наукових програм здійснюється в передбаченому законодавством порядку.

6. Прикінцеві положення

6.1. Відомості про ОНП розміщуються на сайті Інституту <http://ittf.kiev.ua/aspirantura-2/> в розділі «Аспірантура».

6.2. Відповідальним за формування ОНП є гарант ОНП, а за зберігання оригіналу опису ОНП – відділ науково-організаційної та освітньої роботи Інституту

6.3. Назви затверджених освітніх програм вносяться до переліку ОНП Інституту та до Єдиної державної електронної бази з питань освіти (ЄДЕБО) відділом аспірантури Інституту.

6.4. Новостворена або оновлена ОНП уводиться в дію наказом з наступного нового навчального року після затвердження ОНП.

6.5. Відповідно до ОНП розробляється навчальний план цієї ОНП, який затверджується Вченою радою разом із ОНП (або у рамках підготовки до нового навчального року).

ПОГОДЖЕНО:

Заступник директора з наукової роботи

ІТТФ НАН України, чл.- кор. НАН України

 Андрій АВРАМЕНКО